

Nr 738

Av herrar Antby och Jönsson i Ingemarsgården, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition nr 45, med förslag till lag
angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1)
om allmän sjukförsäkring, m. m.

(Lika lydande med motion nr 626 i Första kammaren)

I de likalydande motionerna I: 367 och II: 426 till årets riksdag föreslår folkpartiet att företagare, vilka driver sin rörelse på annat sätt än i aktiebolagsform, skall kunna förvärva pensionsrätt inom den allmänna tilläggs-pensioneringen på samma sätt som löntagare. Som motivering till yrkandet anføres bl. a. att det inom vissa rörelser — där företagaren utför en hel arbetsinsats och inkomsten av rörelsen inte överstiger eller endast obetydligt överstiger t. ex. en genomsnittlig industriarbetarinkomst — synes alldeles klart, att någon kapitalinkomst i egentlig mening inte kan anses föreligga. Den nuvarande reduktionen av det pensionsgrundande beloppet för företagare är därför helt orättvis, framhålles det i motionerna. Orättvisan bör enligt motionärernas mening snarast undanröjas.

Liknande förslag och motivering framlades av folkpartiet redan vid 1960 års riksdag. Riksdagen avlog då emellertid folkpartiyrkandena.

Vi instämmer i vad som anförts i folkpartimotionerna och konstaterar med tillfredsställelse, att Kungl. Maj:t i proposition nr 45 till innevarande riksdag accepterat de däri förordade riktlinjerna. I samband med Kungl. Maj:ts förslag anför den föredragande departementschefen att hans »egna ställningstaganden har dikterats av en önskan att såvitt möjligt tillmötesgå önskemålen från berörda grupper». Han säger sig vidare tidigare ha »beaktat de reaktioner mot en obligatorisk lagstiftning och mot alltför betungande avgifter, som framförts av företagare och i övrigt av dem som bekämpat lagstiftningen».

Kritiken mot den allmänna tilläggs-pensioneringen har till väsentlig del riktat sig mot att pensionssystemet är alltför »stelt»; det medger inte någon valfrihet, t. ex. i fråga om pensionsförmåner och pensionsavgifter. Att den kritiken alltså är befogad framgår bl. a. av RLF:s skrivelse till socialministern av den 7 mars 1961.

I skrivelsen heter det bl. a.:

Även vid ATP:s nuvarande utformning kommer det efter relativt kort tid att bli synnerligen svårt för många lantbrukare att orka med avgifterna. Då det egna kapitalet även kan utnyttjas för pensioneringsändamål, spe-

ciellt för ålderdomsförsörjningen, skulle ATP som tillägg till folkpensioneringen för många lantbrukares del komma att innebära en överpensionering. Samtidigt finns det inom lantbrukarbefolkningen betydande eftersatta behov av i synnerhet efterlevande- och invalidskydd. Att behöva helt avstå från ATP skulle därför för många vara lika oförmånligt som att nödgas till alltför stort deltagande i densamma. Förhållandena inom småföretagargrupperna är mycket skiftande med avseende på inkomster, skuldsättning och eget kapital, familjestorlek m. m. Det synes därför nödvändigt att för inkomster av annan förvärvsverksamhet en ökad valfrihet införes i ATP-systemet.

Genom en ökad valfrihet beträffande deltagandet med inkomst av annan förvärvsverksamhet skulle småföretagarna få större möjligheter att anpassa pensioneringen till sina betalningsmöjligheter och pensioneringsbehov. En större smidighet i systemet skulle ge dem större möjligheter att delta i detsamma. Tvånget att begära undantagande på grund av oförmåga att erlägga avgifterna skulle minskas. På längre sikt borde man härigenom kunna få en större allmän uppslutning kring ATP.

I de här tidigare åberopade folktopmotionerna till årets riksdag framhålles också att valfriheten i ATP-systemet inte är tillgodosedd i tillfredsställande grad. I motionerna berörs härvid frågorna om valfri pensionsålder och möjligheterna att frivilligt stärka familje- och invalidskyddet genom upphävelse av viss ålderspensionsrätt.

Med anledning härav och den citerade RLF-skrivelsen vill vi därför understryka behovet av att Kungl. Maj:ts förslag kompletteras så att det ger utrymme för en något större valfrihet. I vissa avseenden kräves härför ytterligare utredning. En sådan utredning har föreslagits i motionerna I: 367 och II: 426 och vad beträffar ATP-försäkrade med inkomst av annan förvärvsverksamhet än tjänst i RLF-skrivelsen. RLF:s uppfattning att det inom lantbrukarbefolkningen finns betydande eftersatta behov av efterlevande- och invalidskyddet samtidigt som man uttrycker sin oro för att många lantbrukare skulle få svårigheter att bära ATP-avgiften stärker folktopmotionerna om att möjligheter bör finnas att inom ramen för en och samma avgiftsprestation lägga en ökad vikt vid invalid- och familjepension och en motsvarande mindre vid det rena åldersskyddet. Då frågan om ökad valfrihet inom ATP:s ram upptagits i de ovan nämnda från vår sida väckta motionerna I: 367 och II: 426, framför vi icke nu något yrkande härom.

I avvaktan på att en sådan utredning blir färdig synes det angeläget att man inom ATP behåller möjligheten för företagarna att erlägga en reducerad ATP-avgift motsvarande nu gällande regler, vilket i sin tur medför något lägre pensionsförmåner, samtidigt som man ger dem möjlighet att vara ATP-försäkrade på samma villkor som löntagare. Möjligheterna att erhålla förståelse hos Kungl. Maj:t för ett arrangemang av detta slag — vilket RLF också förordat i sin skrivelse — bör vara goda, då socialministern, som vi tidigare nämnt, sagt att hans ställningstaganden dikteras av en önskan att så vitt möjligt tillmötesgå önskemålen från berörda grupper.

Med stöd av vad som anförts hemställas därför,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 45 för sin del måtte besluta sådan komplettering av det framlagda författningsförslaget att $\frac{2}{3}$ -regeln vid beräkning av den pensionsgrundande inkomsten av annan förvärvsverksamhet tills vidare bibehålles som en valmöjlighet vid sidan av möjligheten att försäkra sig för full pension, resp. helt utträda ur försäkringen.

Stockholm den 11 april 1961

Sven Antby

Elias Jönsson

i Ingemarsgården